Europos Parlamentas
2024-2029

Kultūros ir švietimo komitetas

2025/2181(INI)

25.2.2026

PRANEŠIMO PROJEKTAS

dėl naujos gebėjimo naudotis žiniasklaidos priemonėmis ir skaitmeninio mokymosi strategijos
(2025/2181(INI))

Kultūros ir švietimo komitetas

Pranešėjas: Marcos Ros Sempere

TURINYS

Psl.

PASIŪLYMAS DĖL EUROPOS PARLAMENTO REZOLIUCIJOS 3

AIŠKINAMOJI DALIS 10

PRIEDAS. GAUTOS INFORMACIJOS DEKLARACIJA 12

PASIŪLYMAS DĖL EUROPOS PARLAMENTO REZOLIUCIJOS

dėl naujos gebėjimo naudotis žiniasklaidos priemonėmis ir skaitmeninio mokymosi strategijos
(2025/2181(INI))

Europos Parlamentas,

– atsižvelgdamas į 2018 m. lapkričio 14 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą (ES) 2018/1808, kuria, atsižvelgiant į kintančias rinkos realijas, iš dalies keičiama Direktyva 2010/13/ES dėl valstybių narių įstatymuose ir kituose teisės aktuose išdėstytų tam tikrų nuostatų, susijusių su audiovizualinės žiniasklaidos paslaugų teikimu, derinimo (Audiovizualinės žiniasklaidos paslaugų direktyva),[1]

– atsižvelgdamas į 2024 m. balandžio 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) 2024/1083, kuriuo nustatoma bendra žiniasklaidos paslaugų vidaus rinkoje sistema ir iš dalies keičiama Direktyva 2010/13/ES (Europos žiniasklaidos laisvės aktas)[2],

– atsižvelgdamas į 2022 m. spalio 19 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) 2022/2065 dėl bendrosios skaitmeninių paslaugų rinkos, kuriuo iš dalies keičiama Direktyva 2000/31/EB (Skaitmeninių paslaugų aktas)[3],

– atsižvelgdamas į 2022 m. gegužės 11 d. Komisijos komunikatą „Skaitmeninis dešimtmetis vaikams ir jaunimui: nauja Europos strategija dėl vaikams geresnio interneto (VGI+)“ (COM(2022)0212),

– atsižvelgdamas į 2025 m. lapkričio 12 d. Komisijos ir Sąjungos vyriausiojo įgaliotinio užsienio reikalams ir saugumo politikai bendrą komunikatą „Europos demokratijos skydas. Stiprių ir atsparių demokratinių valstybių įgalėjimas“ (JOIN(2025)0791),

– atsižvelgdamas į 2025 m. kovo 5 d. Komisijos komunikatą dėl pagrindinių įgūdžių veiksmų plano (COM(2025)0088),

– atsižvelgdamas į 2026 m. vasario 10 d. Komisijos komunikatą „Kovos su patyčiomis kibernetinėje erdvėje veiksmų planas „Internete saugesni, kartu stipresni““ (COM(2026)0071),

– atsižvelgdamas į savo 2025 m. lapkričio 26 d. rezoliuciją dėl nepilnamečių apsaugos internete[4],

[1] OL L 303, 2018 11 28, p. 69, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2018/1808/oj.
[2] OL L, 2024/1083, 2024 4 17, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1083/oj.
[3] OL L 277, 2022 10 27, p. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2022/2065/oj.
[4] Priimti tekstai, P10_TA(2025)0299.

– atsižvelgdamas į Europos Sąjungos Tarybos ir Taryboje posėdžiavusių valstybių narių vyriausybių atstovų rezoliuciją dėl Europos bendradarbiavimo jaunimo reikalų srityje sistemos „2019–2027 m. Europos Sąjungos jaunimo strategija“[5],

– atsižvelgdamas į UNESCO ataskaitas, ypač į ataskaitą „Žiniasklaida ir informacinis raštingumas visiems. Spragų šalinimas. Bendra dabartinės žiniasklaidos ir informacinio raštingumo padėties analizė“, paskelbtą 2025 m.,

– atsižvelgdamas į Darbo tvarkos taisyklių 55 straipsnį,

– atsižvelgdamas į Kultūros ir švietimo komiteto pranešimą (A10-0000/2026),

A. kadangi gebėjimas naudotis žiniasklaidos priemonėmis ir skaitmeninis mokymasis šiuolaikinėje visuomenėje suteikia pagrindinius įgūdžius ir yra labai svarbūs kovojant su dezinformacijos plitimu, pasitikėjimo žiniasklaida mažėjimu bei interneto platformų, naujų žiniasklaidos subjektų ir dirbtinio intelekto poveikiu; kadangi gebėjimas naudotis žiniasklaidos priemonėmis ir skaitmeninis mokymasis yra būtini atsižvelgiant į pasikeitusius informacijos vartojimo modelius, grindžiamus „slinkimo kultūra“;

B. kadangi gebėjimas naudotis žiniasklaidos priemonėmis ir skaitmeninis mokymasis yra labai svarbūs siekiant suteikti žmonėms įgūdžių ir žinių, reikalingų suprasti informacijai nuolat kintančioje aplinkoje, kad jie galėtų patikrinti informacijos tikslumą, patikimumą ir šaltinį, pasipriešinti antidemokratinei propagandai ir galiausiai priimti geriau informacija pagrįstus savarankiškus sprendimus;

C. kadangi gebėjimas naudotis žiniasklaidos priemonėmis ir skaitmeninis švietimas turi būti laikomi neatsiejamais visapusiškos mokymosi visą gyvenimą strategijos elementais, ypač vaikams ir jaunimui, kad jiems būtų įdiegti kritinio mąstymo įgūdžiai, atsparumas ir skaitmeniniai gebėjimai, kurių reikia norint susiorientuoti vis sudėtingesnėje ir sparčiai kintančioje informacinėje aplinkoje; kadangi tokių priemonių taikymo nereikėtų apriboti vien besimokančiais asmenimis, bet jis turėtų būti išplėstas, kad apimtų visus švietimo ekosistemos suinteresuotuosius subjektus, įskaitant pedagogus, tėvus, globėjus, žurnalistus, pilietinės visuomenės organizacijas ir naujus žiniasklaidos subjektus, pvz., nuomonės formuotojus, kurie atlieka vis svarbesnį vaidmenį formuojant informacijos vartojimo modelius ir viešąjį diskursą;

D. kadangi socialine žiniasklaida pradeda naudotis kaskart vis jaunesni vaikai ir 97 proc. ES jaunuolių internetu naudojasi kasdien, o socialinės žiniasklaidos platformos tampa pagrindiniu 15–24 m. jaunimo informacijos šaltiniu[6];

E. kadangi nepilnamečiai supažindinami su skaitmeninėmis priemonėmis ar technologijomis pernelyg ankstyvame amžiuje, kai pagrindiniai gebėjimo naudotis žiniasklaidos priemonėmis įgūdžiai dar neišugdyti analoginėmis priemonėmis, jiems kyla įvairūs skaitmeniniai pavojai, prieš kuriuos jie nemoka atsilaikyti, įskaitant

[5] OL C 456, 2018 12 18, p. 1.
[6] Maza, M.T. Maza, M. T. ir kt., „Association of habitualcheck Behaviors on social media with longitudinal functional brain development“, *JAMA Pediatrics*, 177 t., 2 leidinys, 2023, p. 160–167, https://doi.org/10.1001/jamapediatrics.2022.4924.

patyčias kibernetinėje erdvėje, seksualinį šantažą, miego ar mitybos sutrikimus, socialinį ir emocinį atsilikimą, gebėjimo išlaikyti dėmesį blogėjimą ar radikalizaciją;

F. kadangi tiek nacionalinio, tiek ES lygmens politikos formuotojai diskutuoja dėl minimalaus amžiaus, nuo kurio galima naudotis interneto platformomis, nustatymo;

G. kadangi nepilnamečiams, jaunimui, vyresnio amžiaus žmonėms ir pažeidžiamoms ar marginalizuotoms grupėms vis dar kyla didesnė išnaudojimo skaitmeninėje aplinkoje rizika, visų pirma susijusi su žalingo turinio rodymu, patyčiomis kibernetinėje erdvėje, dezinformacija, užsienio kišimusi ar finansinėmis apgavystėmis; kadangi nepilnamečiai patiria ypač didelę riziką, susijusią su dirbtinio intelekto sukurtu turiniu, DI draugais ir pokalbių robotais, nes jų kognityviniai gebėjimai vis dar vystosi;

H. kadangi gebėjimas naudotis žiniasklaidos priemonėmis ir skaitmeninis mokymasis yra būtini siekiant užtikrinti naudotojų skaitmeninę gerovę; kadangi jie gali padėti žmonėms ugdyti įgūdžius kūrybiškumo ir problemų sprendimo srityse technologijų gausioje aplinkoje ir turėti teigiamą poveikį piliečių dalyvavimui, socialinei įtraukčiai ar bendruomenės kūrimui;

I. kadangi dabartinėmis geopolitinėmis aplinkybėmis ES gyventojai turėtų turėti įvairių kognityvinių, techninių ir socialinių įgūdžių, kad galėtų veiksmingai naudotis žiniasklaidos turiniu, jį analizuoti ir taip išlikti atsparūs galimiems manipuliavimo veiksmams ar hibridiniams išpuoliams, kuriais siekiama destabilizuoti pilietinį diskursą ir demokratinius procesus;

J. kadangi naudojimosi žiniasklaida ir skaitmeniniu turiniu būdai labai pasikeitė: naudotojai, visų pirma nepilnamečiai ir jaunimas, socialinės žiniasklaidos platformose renkasi specialiai pritaikytas turinio formas, atidžiai seka nuomonės formuotojų veiklą, labai pasikliauja algoritminėmis rekomendacijomis ir blogiau geba išlaikyti dėmesį naudodamiesi tradicinių formų žiniasklaida; kadangi socialiniai tinklai gali greitai individualizuoti savo sklaidos kanalus, taip sukeldami savo naudotojams, visų pirma nepilnamečiams ar pažeidžiamiems naudotojams, pavojų gauti daugiau žalingo turinio arba užsidaryti informacijos burbuluose;

K. kadangi ES teisės aktuose, visų pirma Europos žiniasklaidos laisvės akte, pateikiama gebėjimo naudotis žiniasklaidos priemonėmis apibrėžtis,;

L. kadangi nacionaliniai požiūriai į gebėjimą naudotis žiniasklaidos priemonėmis ir skaitmeninį mokymąsi visoje ES skiriasi, ypač jų įtraukimo į mokyklų mokymo programas ir finansinės ar administracinės paramos, teikiamos veiksmams ar programoms, lygio požiūriu, taip pat kompetentingų institucijų ar įstaigų ir jų tarpusavio bendradarbiavimo srityje;

Pagrindiniai naujo požiūrio į gebėjimą naudotis žiniasklaidos priemonėmis ir skaitmeninį mokymąsi elementai

1. pabrėžia, kad į ateitį orientuotu požiūriu į gebėjimą naudotis žiniasklaidos priemonėmis ir skaitmeninį mokymąsi turėtų būti siekiama įgalinti žmones, ypač nepilnamečius, suteikiant jiems įgūdžių, kurie leistų visapusiškai išnaudoti skaitmeninę aplinką, stiprinti savo kūrybinius įgūdžius, naudotis įvairiais šaltiniais ir išvengti rizikos,

susijusios su interneto platformų naudojimu ir dizainu;

2. pripažįsta, kad požiūris į gebėjimo naudotis žiniasklaidos priemonėmis ugdymą ir skaitmeninį mokymąsi turi būti pritaikytas prie besimokančių asmenų, ypač nepilnamečių ar pažeidžiamų naudotojų, poreikių; pabrėžia, kad jaunimo atstovai turi būti nuolat įtraukiami į atitinkamų politikos veiksmų kūrimą arba mokymo programų ar medžiagos rengimą, siekiant užtikrinti, kad tokiais veiksmais būtų sprendžiamos problemos, su kuriomis vaikai ir paaugliai susiduria interneto aplinkoje;

3. pabrėžia, kad gebėjimas naudotis žiniasklaidos priemonėmis ir skaitmeninis mokymasis atlieka esminį vaidmenį kovojant su patyčiomis kibernetinėje erdvėje, ir ypač atkreipia dėmesį į tai, kad gebėjimo naudotis žiniasklaidos priemonėmis ir skaitmeninio mokymosi įgūdžių ugdymas visais švietimo etapais ir mokymosi visą gyvenimą srityje turi esminę svarbą siekiant ugdyti ir stiprinti kritinį mąstymą, savimonę ir atsakingą elgesį internete, o visa tai apskritai padeda užtikrinti saugesnę patirtį internete;

4. pabrėžia, kad, siekiant nustatyti bendrą ES požiūrį, svarbu naudoti visas turimas šios srities reguliavimo priemones ir prireikus skatinti visų susijusių subjektų bendradarbiavimą;

5. pabrėžia, kad svarbu gebėjimą naudotis žiniasklaidos priemonėmis ir skaitmeninį mokymąsi į mokyklų mokymo programas įtraukti viso formaliojo švietimo proceso metu, taip pat pabrėžia būtinybę plėtoti įrodymais pagrįstą ir holistinį požiūrį į skaitmeninių technologijų naudojimą mokyklose;

Gebėjimas naudotis žiniasklaidos priemonėmis ir skaitmeninis mokymasis. Šiuolaikinės žiniasklaidos ekosistemos ramsčių stiprinimas

6. ragina ES institucijas ir valstybes nares bendradarbiauti siekiant nustatyti suderintą ES požiūrį į gebėjimą naudotis žiniasklaidos priemonėmis ir skaitmeninį mokymąsi;

7. ragina Komisiją įvertinti ir, jei tinkama, pasiūlyti bendrą ES požiūrį į pagal amžių tinkamą prieigą prie interneto platformų, visų pirma socialinės žiniasklaidos platformų, laikantis požiūrio, grindžiamo vaikų gerovės apsauga, nepilnamečių kognityvinio ir emocinio vystymosi pripažinimu ir būtinybe užtikrinti saugią ir pagal amžių tinkamą skaitmeninę aplinką, kartu visapusiškai gerbiant pagrindines teises ir nacionalinių požiūrių skirtumus;

8. ragina Komisiją išsamiai įvertinti atitinkamų Audiovizualinės žiniasklaidos paslaugų direktyvos (AŽPD) nuostatų veiksmingumą ir pridėtinę vertę bei pasiūlyti tikslinius pakeitimus, kuriais būtų dar labiau padidintas dalijimosi vaizdo medžiaga platformų naudotojų, visų pirma nepilnamečių ir pažeidžiamų naudotojų, apsaugos lygis, išplėstas taisyklių dėl žiniasklaidos turinio taikymas, įtraukiant naujus žiniasklaidos subjektus, visų pirma nuomonės formuotojus, ir padidintas skaidrumo lygis, susijęs su veiksmingu DI sukurto turinio arba turinio, apimančio komercinius pranešimus ar prekių rodymą, ženklinimu;

9. ragina Komisiją į Skaitmeninių paslaugų akto (SPA) gairių dėl priemonių, kuriomis siekiama užtikrinti aukštą nepilnamečių privatumo, saugos ir saugumo internete lygį, peržiūrą įtraukti klausimus, susijusius su gebėjimu naudotis žiniasklaidos priemonėmis

ir skaitmeniniu mokymusi, visų pirma dėl šios srities priemonių, kurių galėtų imtis interneto platformos, kad užtikrintų pagal amžių tinkamą nepilnamečių patirtį internete;

10. prašo Komisijos teikti pirmenybę gebėjimo naudotis žiniasklaidos priemonėmis veiksmams pagal Žiniasklaidos atsparumo programą ir kitą atitinkamą ES reguliavimo ir finansavimo politiką, skirtą kultūrai ir švietimui, ir užtikrinti, kad tokie veiksmai pasiektų visų amžiaus kategorijų asmenis (jaunimą, suaugusiuosius, vyresnio amžiaus asmenis) kaimo ir miesto vietovėse;

11. ragina valstybes nares vykdyti veiksmingą priežiūrą ir užtikrinti, kad dalijimosi vaizdo medžiaga platformos laikytųsi savo įsipareigojimo užtikrinti veiksmingas gebėjimo naudotis žiniasklaidos priemonėmis priemones ir didinti naudotojų informuotumą apie tokias priemones, kaip nustatyta Audiovizualinės žiniasklaidos paslaugų direktyvos 28 straipsnio b punkto 3 papunktyje; ragina nacionalines reguliavimo institucijas ar įstaigas naudotis bendradarbiavimo mechanizmu, sukurtu pagal Europos žiniasklaidos laisvės akto 15 straipsnį, siekiant užtikrinti, kad ši pareiga būtų veiksmingai vykdoma visoje ES;

12. primygtinai ragina labai dideles interneto platformas įdiegti pagrįstas, proporcingas ir veiksmingas rizikos mažinimo priemones, kad, kaip reikalaujama Skaitmeninių paslaugų akte, būtų pašalinta sisteminė rizika, kylanti dėl nepakankamo naudotojų, ypač nepilnamečių, gebėjimo naudotis žiniasklaidos priemonėmis ir nepakankamo skaitmeninio mokymosi įgūdžių išnaudojimo; pažymi, kad labai didelės interneto platformos turi atlikti gebėjimo naudotis žiniasklaidos priemonėmis ir skaitmeninio mokymosi poveikio vertinimus, kad iš anksto nustatytų, kaip jų paslaugų dizainas gali paveikti naudotojų gebėjimą vartoti, kurti turinį ir juo naudotis;

13. primena, kad pagal AŽPD 33 straipsnio a dalį valstybės narės privalo skatinti gebėjimo naudotis žiniasklaidos priemonėmis įgūdžių ugdymą bei imtis priemonių, kad tai būtų daroma, ir teikti Komisijai ataskaitas tuo klausimu; ragina nacionalines žiniasklaidos reguliavimo institucijas rengiant tokias priemones konsultuotis su įvairių demografinių grupių atstovais, visų pirma tėvais, globėjais ir jaunesnio amžiaus žmonėmis, ir taikant tokias priemones laikytis pritaikyto požiūrio ir atsižvelgti į konkrečių visuomenės grupių poreikius; ragina valstybes nares užtikrinti, kad tokios institucijos turėtų stabilų ir specialų finansavimą gebėjimo naudotis žiniasklaidos priemonėmis priemonėms skatinti ir įgyvendinti;

14. ragina Europos žiniasklaidos paslaugų valdybą naudotis struktūriniu dialogu, kaip nustatyta Europos žiniasklaidos laisvės akto 19 straipsnyje, siekiant stebėti labai didelių interneto platformų veiksmus, susijusius su gebėjimu naudotis žiniasklaidos priemonėmis, taip pat stiprinti žiniasklaidos paslaugų teikėjų ir labai didelių interneto platformų dialogą dėl efektyvių veiksmų, kuriais siekiama skatinti gebėjimą naudotis žiniasklaidos priemonėmis ir skaitmeninį mokymąsi bei geros reputacijos žiniasklaidos matomumą labai didelėse interneto platformose;

15. ragina Europos žiniasklaidos paslaugų valdybą ir Europos skaitmeninių paslaugų valdybą glaudžiai bendradarbiauti klausimais, susijusiais su gebėjimu naudotis žiniasklaidos priemonėmis ir skaitmeniniu mokymusi, ir pateikti tolesnes gaires dėl praktinių veiksmų, kurių būtų galima imtis nacionaliniu lygmeniu, siekiant suteikti

naudotojams atitinkamų gebėjimo naudotis žiniasklaidos priemonėmis ir skaitmeninio mokymosi įgūdžių, visų pirma susijusių su kritiniu mąstymu, žalingo turinio poveikio apribojimu arba internetinių manipuliacijų rizikos vengimu;

16. ragina Komisiją užtikrinti, kad vykdant stebėseną, nustatytą Europos žiniasklaidos laisvės akto 26 straipsnyje, taip pat būtų stebimi žiniasklaidos priemonių naudojimo raštingumo veiksmai, kurių imamasi nacionaliniu lygmeniu, ir vertinamas šių veiksmų efektyvumas, atsižvelgiant į jų svarbą žiniasklaidos paslaugų vidaus rinkos veikimui;

17. prašo Komisijos rengti Europos gebėjimo naudotis žiniasklaidos priemonėmis savaitę, kaip kasmetinį pavyzdinį renginį, kuriame būtų pristatomi geriausios praktikos pavyzdžiai ir suteikiamas įtraukus diskusijų ir gebėjimų stiprinimo forumas, taip pat skatinti įvairius suinteresuotuosius subjektus ir institucijas, įskaitant tarptautines organizacijas, aktyviai dalyvauti skatinant gebėjimą naudotis žiniasklaidos priemonėmis ir skaitmeninį mokymąsi;

Gebėjimas naudotis žiniasklaidos priemonėmis ir skaitmeninis mokymasis. Holistinės ir į ateitį orientuotos švietimo sistemos stiprinimas

18. ragina valstybes nares į savo švietimo programas nuo pat pradinės mokyklos įtraukti gebėjimą naudotis žiniasklaidos priemonėmis ir skaitmeninį mokymąsi; ragina valstybes nares reguliariai konsultuotis su pedagogais siekiant užtikrinti, kad požiūris į mokymo medijas ir skaitmeninį švietimą atitiktų besimokančiųjų poreikius ir padėtų spręsti problemas, su kuriomis jie susiduria;

19. ragina Komisiją, glaudžiai bendradarbiaujant su valstybėmis narėmis, skubiai ir visapusiškai įvertinti skaitmeninių prietaisų ir paslaugų poveikį mokymosi rezultatams, kognityviniam tobulėjimui, gerovei ir gebėjimui išlaikyti dėmesį; primygtinai ragina Komisiją prireikus pasiūlyti politikos priemonių, kuriomis būtų galima numatyti tikslinius apribojimus ar draudimus, visų pirma ikimokyklinio ugdymo srityje, siekiant užtikrinti, kad skaitmeninių technologijų naudojimas klasėse būtų griežtai pedagogiškai pateisinamas, pritaikytas pagal amžių, proporcingas ir pagrįstas nepriklausomais moksliniais įrodymais;

20. ragina nacionalines žiniasklaidos reguliavimo institucijas reguliariai rengti praktinius seminarus jaunimui, siekiant skatinti kritinį mąstymą, tikrinti informacijos šaltinius, didinti informuotumą apie žiniasklaidos pliuralizmą internete, skatinti juos dalyvauti žiniasklaidos priemonių veikloje ir supažindinti juos su veikla, apimančia faktų tikrinimo organizacijas, žurnalistines savireguliavimo įstaigas ar bendruomenės žiniasklaidą, taip pat skatinti įsitraukti į jų veiklą;

21. ragina valstybes nares rengiant, įgyvendinant ir vertinant mokomąją medžiagą, veiklą ar programas, susijusias su gebėjimu naudotis žiniasklaidos priemonėmis ir skaitmeniniu mokymusi, remtis tyrėjų, pilietinės visuomenės organizacijų, tėvų ir globėjų atstovų bei jaunimo organizacijų ekspertinėmis žiniomis;

22. ragina valstybes nares teikti stabilų ir nuolatinį finansavimą pedagogų mokymo ir profesinio tobulėjimo programoms, susijusioms su žiniasklaida ir skaitmeniniu švietimu, įskaitant skaitmeninių technologijų naudojimą mokymo ir mokymosi tikslais;

23. ragina atitinkamas nacionalines reguliavimo institucijas ar įstaigas vykdyti švietimo ir visuomenės informuotumo didinimo kampanijas ir rengti praktinius seminarus, konkrečiai skirtus vietos bendruomenėms ir konkrečiai tėvams bei globėjams, siekiant didinti informuotumą apie internete prieinamas tėvų kontrolės priemones, esamus interneto platformų teisinius įsipareigojimus ir esamus paramos mechanizmus, įskaitant organizacijas, teikiančias paramą psichikos sveikatos srityje;

24. ragina Komisiją užtikrinti, kad saugesnio interneto centruose ir VGI platformoje būtų specialus skyrius, skirtas gebėjimui naudotis žiniasklaidos priemonėmis ir skaitmeniniam mokymuisi; ragina Komisiją didinti išteklius ir mokymą gebėjimo naudotis žiniasklaidos priemonėmis ir skaitmeninio mokymosi, skirto neformaliajam švietimui ir savišvietai, srityje, pasitelkiant ES platformas, visų pirma Europos jaunimo portalą arba Europos mokyklinio ugdymo platformą;

25. ragina Komisiją 2030 m. skaitmeninio švietimo ir įgūdžių ateities veiksmų gairėse ypatingą dėmesį skirti gebėjimui naudotis žiniasklaidos priemonėmis ir užtikrinti, kad dėl veiksmų gairių būtų vykdomos išsamios konsultacijos su atitinkamais suinteresuotaisiais subjektais, visų pirma pedagogų, tėvų ir globėjų atstovais, jaunimo organizacijomis, nacionalinėmis žiniasklaidos reguliavimo institucijomis, atitinkamomis tarptautinėmis organizacijomis ir psichikos sveikatos specialistais; pabrėžia, kad veiksmų gairėse turėtų būti pabrėžiama būtinybė laikytis mokymosi visą gyvenimą požiūrio ir atsižvelgiama į konkrečius nepilnamečių, jaunimo ir pažeidžiamų bei marginalizuotų grupių poreikius;

°

° °

26. paveda Pirmininkei perduoti šią rezoliuciją Tarybai ir Komisijai.

AIŠKINAMOJI DALIS

Šiame rezoliucijos projekte pabrėžiama esminė gebėjimo naudotis žiniasklaidos priemonėmis ir skaitmeninio mokymosi, kaip pagrindinių gebėjimų šiuolaikinėje visuomenėje ir atsparios demokratijos kertinių akmenų, svarba. Sparčiai kintančioje skaitmeninėje aplinkoje, kurią kuria socialinės žiniasklaidos platformos, nuomonės formuotojai, dirbtinis intelektas ir kintantys turinio vartojimo modeliai, gebėjimas naudotis žiniasklaidos priemonėmis ir skaitmeninis mokymasis yra labai svarbūs siekiant įgalinti piliečius kritiškai vertinti informaciją, atskirti faktus nuo nuomonių ir atsilaikyti prieš dezinformaciją bei antidemokratinę propagandą.

Gebėjimas naudotis žiniasklaidos priemonėmis ir skaitmeninis mokymasis apima ne tik techninius įgūdžius, bet ir kritinį mąstymą, savimonę, kūrybiškumą ir atsakingą dalyvavimą skaitmeninėje aplinkoje. Jie yra ypač svarbūs atsižvelgiant į „slinkimo kultūrą“, didėjantį trumpų formų turinio dominavimą ir augančią jaunimo priklausomybę nuo socialinės žiniasklaidos, kaip pagrindinio informacijos šaltinio.

Ypatingas dėmesys skiriamas nepilnamečiams, paaugliams ir kitoms pažeidžiamoms grupėms, kurie internete susiduria su didesne rizika, įskaitant žalingo turinio poveikį, patyčias kibernetinėje erdvėje, užsienio kišimąsi, finansines apgavystes ir DI sugeneruotą manipuliavimą. Rezoliucijoje pabrėžiama, kad pernelyg anksti pradedant naudotis skaitmeninėmis technologijomis, neturint tinkamų pagrindinių raštingumo įgūdžių, gali prisidėti prie socialinės, emocinės ir kognityvinės žalos. Todėl raginama laikytis amžiui tinkamo, įrodymais grindžiamo ir holistinio požiūrio į skaitmeninį švietimą visais švietimo etapais, pradedant nuo pradinės mokyklos ir tęsiant mokymosi visą gyvenimą metu.

Pripažindamas didelius skirtumus tarp valstybių narių, pranešėjas pasisako už labiau koordinuotą Europos požiūrį. Raginama stiprinti Europos institucijų bendradarbiavimą, aktyviau naudoti esamas reguliavimo sistemas (įskaitant Audiovizualinės žiniasklaidos paslaugų direktyvą, Skaitmeninių paslaugų aktą ir Europos žiniasklaidos laisvės aktą) ir užtikrinti jų vykdymą, o interneto subjektai skatinami imtis veiksmų, kuriais būtų skatinamas skaidrumas, ženklinamas DI sukurtas turinys, mažinama sisteminė rizika ir aktyviai remiamos gebėjimo naudotis žiniasklaidos priemonėmis pastangos.

Be to, pranešimo projekte pabrėžiama, kad reikia tvaraus finansavimo, struktūrinės stebėsenos ir sistemingo nacionalinių gebėjimo naudotis žiniasklaidos priemonėmis veiksmų vertinimo. Rezoliucijos projekte skatinamas jaunimo atstovų, pedagogų, pilietinės visuomenės, tyrėjų, taip pat tėvų ir globėjų dalyvavimas rengiant politiką ir švietimo programas, taip užtikrinant, kad priemonės būtų pritaikytos prie konkrečių demografinių grupių poreikių.

Jame gebėjimas naudotis žiniasklaidos priemonėmis ir skaitmeninis mokymasis apibrėžiami kaip stiprios ir tvarios Europos žiniasklaidos ekosistemos ramstis. Atsižvelgiant į strateginę gebėjimo naudotis žiniasklaidos priemonėmis ir skaitmeninio mokymosi svarbą, esama sistema turėtų būti sustiprinta taikant struktūrinį požiūrį į švietimo veiksmus, pripažįstant, kad aukštesnis gebėjimo naudotis žiniasklaidos priemonėmis lygis prisideda prie didesnio pasitikėjimo geros reputacijos žiniasklaida, remia žiniasklaidos pliuralizmą ir didina sektoriaus ekonominį tvarumą. Skatinant kritiškai mąstančius, informuotus ir įgalintus piliečius, gebėjimas naudotis žiniasklaidos priemonėmis ir skaitmeninis mokymasis gali apčiuopiamai sustiprinti piliečių dalyvavimą, socialinę įtrauktį ir demokratinių procesų

vientisumą visoje Sąjungoje.

PRIEDAS. GAUTOS INFORMACIJOS DEKLARACIJA

Pagal Darbo tvarkos taisyklių I priedo 8 straipsnį pranešėjas pareiškia, kad į savo pranešimą įtraukė su dokumento dalyku susijusią informaciją, kurią, rengdamas pranešimo projektą, gavo iš toliau nurodytų interesų grupių atstovų, kuriems taikomas Tarpinstitucinis susitarimas dėl privalomo skaidrumo registro[1], arba trečiųjų šalių valdžios institucijų, įskaitant jų diplomatines atstovybes ir ambasadas, atstovų:

1. Interesų grupių atstovai, kuriems taikomas Tarpinstitucinis susitarimas dėl privalomo skaidrumo registro
2. Trečiųjų šalių valdžios institucijų, įskaitant jų diplomatines atstovybes ir ambasadas, atstovai

Šį sąrašą parengė ir visą atsakomybę už jį prisiima pranešėjas.

Jeigu sąraše esančių fizinių asmenų tapatybę galima nustatyti pagal jų vardą ir pavardę, jų pareigas arba pagal abu požymius, pranešėjas pareiškia, kad jis atitinkamiems fiziniams asmenims pateikė Europos Parlamento pranešimą dėl duomenų apsaugos Nr. 484 (https://www.europarl.europa.eu/data-protect/index.do), kuriame išdėstytos jų asmens duomenų tvarkymui taikomos sąlygos ir su tuo tvarkymu susijusios teisės.

[1] 2021 m. gegužės 20 d. Europos Parlamento, Europos Sąjungos Tarybos ir Europos Komisijos tarpinstitucinis susitarimas dėl privalomo skaidrumo registro (OL L 207, 2021 6 11, p. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/agree_interinstit/2021/611/oj).